

Entrevista Albert Sánchez Piñol L'escriptor treu per Sant Jordi la versió catalana de Parla de les reaccions que la novel·la ha despertat i també d'algunes lectures interess

Albert Sánchez Piñol, la setmana passada en un racó de Barcelona ■ ALBERT SALAMÉ

“Les ‘bombes’ d’ara no són res al costat de les del 1714”

Manuel Cuyàs
BARCELONA

Hem quedat amb Albert Sánchez Piñol a la plaça de la Virreina de la vila de Gràcia de Barcelona. Arriba a l'hora en punt amb aquell aire una mica desmanegat que li és propi, i ens asseiem en un bar a l'aire lliure a prendre uns cafès i una aigua.

Per Sant Jordi, la traducció al català de *Victus*. Sí.

Qui la comprarà? Els que han esperat que sortís traduïda? És un misteri. N'hem venut tants en castellà...

Cent mil, diu l'editorial. I en

català, el primer tiratge de vint-i-cinc mil ja ha fet curt. Ha intervingut en la traducció?

Només l'he revisada. He deixat via lliure a Xavier Pàmies, que ha fet una feina molt bona. En sap molt. Sóc de l'opinió que els traductors s'han de fer seus els textos.

S'hi han afegit coses? Ho dic perquè vostè va afirmar que havia descartat alguns capítols sencers en la versió original. És la traducció literal de la castellana.

Va dir llavors que un dia recuperaria aquell material. Havíem pensat de penjar-ho en una pàgina a internet, però encara no ho hem fet. Hi ha episodis que poden funcionar com una narració pròpia a part. Per

exemple, la visita que el protagonista fa a la cort de Versalles, que em va costar molt d'escriure i que crec que va quedar molt bé.

I no li fa pena el sacrifici? Tinc entès que això va ser per suggeriment de l'editora, Isabel Martí.

D'ella i d'altres que van llegir el llibre abans de ser publicat i em van fer suggeriments. L'Espinàs en va ser un. No he de fer cas d'un escriptor que ha publicat vuitanta novel·les si em diu que un capítol no funciona o trenca el ritme del conjunt? A més a més, el que importa són els lectors, que han de prescindir de si a l'escriptor li ha fet pena o no deixar de banda alguns episodis.

Quan va presentar la primera versió, va afirmar que no se sabia explicar per què l'havia escrita en castellà. Hi ha trobat resposta?

No. Ja vaig dir llavors, també, que en el procés creatiu actuen factors difícils de controlar. Em va sortir així.

Si em permet la gosadia, el protagonista, Martí Zuviria, és el que, per entendre'ns, anomenaríem un gamberro, una mena de Torrente o un personatge entremaliat dels còmics de la nostra joventut, que eren en castellà. Llegint el llibre i veient com actua i parla Zuviria he pensat si no el van influir. No és un Torrente.

No se m'ofengui. Posem el Mozart tal com el va veure Milos

Forman i com aquí ens va arribar doblat en castellà. El primer capítol, el que marca el conjunt, en té tota la traça.

Potser sí que hi hagi alguna cosa d'això que diu. Miri, jo participo dels que lamenten que la gran novel·la sobre el 1714 no hagi estat escrita en català. Ara: també li dic una altra cosa: se m'han acostat lectors castellano-parlants que ho han vist com una deferència i m'han agrait que els hagi fet entendre amb el seu idioma un episodi històric que a la vegada els ha fet entendre la realitat del país on viuen. Si aquests lectors s'incorporen a la nostra lluita actual, benvinguts siguin.

Vostè està convençut del seu castellà? No té por que un lector per exemple de Valladolid li

'Victus, Barcelona 1714', de la qual ha venut més de 100.000 exemplars en castellà. Aquestes que n'ha fet l'espanyolisme. Avui presenta el llibre a la Casa de Cultura de Girona

detecti mancances?

Sempre ha de sortir Valladolid. I Lezama Lima, que no escrivia un castellà estrany?

Lezama Lima no feia catalanades.

Però feia cubanades. Vaig tenir un corrector que em va revisar el text castellà. Em va suprimir algunes expressions pròpies del català, però d'altres vaig dir que les hi mantingués.

Calia deixar malament Rafael Casanova per enaltir el militar Antonio de Villarroel? No podem conviure amb dos herois a la vegada, en aquest país?

És que el conseller en cap Casanova va fer un paper una mica trist. Pensi que mentre molts militars, professionals i gent del poble eren cruelment represaliats, Casanova ja exercia tranquil·lament d'home de lleis l'endemà mateix de la derrota.

Sap què passa? Que amb els mateixos arguments, a l'inici dels governs de Pujol, uns certs historiadors que es movien en els cercles socialistes van fer una campanya en contra de Rafael Casanova com a manera indirecta d'erosionar la figura del llavors president, que el vindicava.

Una campanya que Ernest Lluch, que no participava d'aquesta visió, va saber aturar.

Havien arribat a dir que els Borbons representaven la modernitat i, en canvi, els austriacistes, el medievalisme i les formes de govern caduques.

Aquest discurs, que és absolutament fals, l'ha agafat ara l'espanyolisme, sobretot el representat per Ciutadans. Quan *Victus* acabava de sortir ja vaig contestar a un dels seus portaveus, Francesc de Carreras, amb un escrit a *La Vanguardia*, que és el diari en què havia publicat els seus disbarats. A veure, Rafael Casanova no actua el 1714 amb brillantor, però surt al carrer amb la bandera i planta cara. No és un fet menor. I ho fa empès pel poble. Pel poble pla i per molts burgesos i representants dels diversos estaments. O sigui que més al nostre favor: la gent de Barcelona volia lluitar i resistir tot i les bombes que els queien a sobre i la duresa extrema del setge. I volien lluitar en defensa de les seves llibertats i les seves institucions i perquè sabien que el borbonisme representava un fenomenal pas enrere. Com que els Borbons finalment ens van derrotar, nosaltres estem acostumats a pensar que van gua-

ALBERT SALAMÉ

nyar. No tenim en compte que en aquells moments es dirimia una guerra d'abast general –la primera guerra mundial, en podríem dir–, en la qual Catalunya era una peça més. Important, però una peça. Doncs bé, aquesta guerra va ser perduda pels que a nosaltres ens van derrotar. Van triomfar els països del nord, els nostres aliats, que són els que de debò a partir d'aquell moment van modernitzar Europa i el món conegut. Els Borbons, representants de la llibertat i la modernitat? Quan es va morir, el rei Lluís de França, el parent del nostre Felip, els seus súbdits van dir que no tenien llàgrimes per plorar-lo perquè les havien gastades totes suportant el seu regnat.

Caram, veig que el seu llibre li ha reportat polèmica.

M'han volgut fer dir coses que el llibre no diu i molts han anat directes a la pàl·lida figura de Rafael Casanova per veure corroborades les seves tesis espanyolistes. Que no han llegit les pàgines que dedico a la depauperada

Castella? I allà on parlo de l'heroicitat de Villarroel, que era un militar castellà, i la del poble alçat en armes? I les que expliquen el sofriment del poble i la repressió posterior, que és una de les més dures que la història registra? O no les han llegides o no les volen entendre. Per què creu vostè que el diari *La nueva España* d'Astúries dedica dues planes entusiastes a *Victus*? Em vaig trobar l'altre dia el delegat aquí d'un diari de Madrid i em va dir que estava entusiasmada amb el llibre i que el feia llegir als seus alumnes. Què ha entès, aquest home? Què explica als alumnes?

Doncs sí que anem bé. Escriu *Victus* per exposar la causa catalana, i ho fa en castellà perquè l'entenguin més enllà de Catalunya i ens trobem que li manipulen les intencions, tant a dins com a fora.

N'hi ha uns quants, contra els quals cal reaccionar. Ciutadans té una pàgina en el seu web titulada *Vamos a contar mentiras* que pretén desmuntar les

veritats històriques del nostre passat. Ho fa sense cap rigor històric. Allà sí que s'expliquen mentides. Però bé, n'hi ha d'altres que han entès el llibre, i esperi's ara que Alfaguara el distribuirà per l'Amèrica del Sud. Em sembla que allà seran sensibles a la Castella del segle XVIII que presento.

Hem d'erigir un monument a Villarroel?

Ja n'hi ha massa, de monuments. De tota manera, el catalanisme romàntic no li va fer gaire justícia perquè no el va veure *dels seus*. Per això van enaltir la figura de Rafael de Casanova.

El romàntic Víctor Balaguer li va dedicar un carrer a Barcelona.

Sí, paral·lel al de Casanova. La visió romàntica ens ha perjudicat molt. Van projectar tantes virtuts sobre els resistents de Barcelona que la mateixa desmesura els fa vulnerables davant la crítica. Per això, jo m'he atingut als fets a còpia d'investi-

TOT EL TEMPS PER ESCRIURE

No és el primer cop que un entrevistat em cita a la plaça de la Virreina de Gràcia. Als fotògrafs ja els va bé, perquè em diuen que l'església que la presideix, els plàtans, els bancs, els bars i la gent que s'hi belluga ofereix molta fotogènia. Viu a Gràcia, Albert Sánchez Piñol? "No, al Guinardó de baix, a deu minuts escassos." Està casat? "Ni casat ni amb fills. Penso que els fills demanen molta dedicació i no em deixarien tant temps per escriure i per viatjar per informar-me i consultar arxius." Va néixer a Barcelona el 1965, és historiador a través de l'antropologia i diu que pertany a la generació que més esperances ha dipositat en la independència de Catalunya

gacions històriques.

I ara, què? Com veu els descendents d'aquells episodis de tres-cents anys enrere?

Amb l'esperança de la independència.

La veu possible? La veu a prop?

Sempre dic que qualsevol objectiu democràtic exigeix dos requisits: majoria social i perseverança.

N'hi ha?

Segons les enquestes, disposem de majoria social, cada cop més.

La majoria suficient?

Això no ho sé. No sóc sociòleg ni politòleg. Sumem més que els altres, segur. Potser per això som bombardejats d'aquesta

Si, de 'Victus', se'n fes una pel·lícula amb Leonardo di Caprio, la nostra causa guanyaria adeptes

manera. No amb bombes com les del 1714, que se m'entengui bé. Allò va ser terrible i nosaltres vivim incomparablement millor. Ara, la voluntat de fer-nos fracassar el projecte és evident. La gent de la meua generació hem posat molt de la nostra part en aquesta il·lusió col·lectiva. No sé si podríem resistir una frustració. Continuar vivint en aquestes condicions? Haver d'aguantar gent com la que des de dins mateix de Catalunya ens vol fer mal? Em sembla que me n'aniria.

Prepara algun altre llibre?

Acabo d'enllestir el guió cinematogràfic de *Victus*.

Se n'arribarà a fer la pel·lícula? Deu ser molt cara.

No ho sé. No em trobo en aquests moments gaire engrescat. Però s'imagina quin favor ens faria una gran pel·lícula èpica sobre aquells fets i que hi posi Leonardo di Caprio de protagonista? Que costa un milió? Un milió, vinga. Si *Braveheart* va fer tant a escala local i mundial per la causa escocesa, qui quedaria indiferent davant la nostra? I com esperonaria molts indecisos de Catalunya mateix. ■